

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА
КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Попелюшко Роман Павлович
Контактний телефон	+38 (097) 788 93 63
E-mail	roman-xnu@ukr.net
Навчальна дисципліна	Теоретико-практичні основи психотехнологій впливу
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія»
Рівень вищої освіти	другий магістерський
Галузь знань	05 «Соціальні і поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Викладання навчальної дисципліни передбачає не лише всебічне ознайомлення здобувачів з природою й особливостями психологічного впливу, його структурою та складниками, а й формування комплексного уявлення про феномен сугестії, з'ясування статусу і типології його психологічно-комунікативних виявів, ознайомлення з сучасними напрямками, скерованими на дослідження психологічного впливу, та механізмами захисту від негативної маніпуляції.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Загальні компетентності ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК5. Здатність організувати та реалізовувати

просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. Особливості психотехнологій впливу

Тема 1. Психологічний вплив у професійному спілкуванні психолога.

Поняття та етапи психологічного впливу. Структура психологічного впливу. Суб'єкт психологічного впливу. Об'єкт психологічного впливу. Цілі психологічного впливу в діяльності психолога. Дії в структурі психологічного впливу. Результатами психологічного впливу. Види психологічного впливу.

Тема 2. Психотехнології у взаємодії з клієнтом.

Поняття «психотехнологія», «метод впливу», «психотехніка»: їх єдність та відмінність. Прийоми психологічного впливу. Психотехнології у консультативному процесі. Психологічні бар'єри. Особливості консультативного процесу з клієнтом. Психологічні механізми консультативного процесу. Технологія ведення консультативного процесу. Стратегії взаємодії з клієнтом. Критерії для оцінювання консультативного процесу.

Тема 3. Зміст та особливості сучасних психотехнологій процесу взаємодії психолога з клієнтом (1 ч).

Діагностичні психотехнології. «Канали» отримання інформації. Візуально-аналітичні діагностичні психотехнології. Тестові діагностичні психотехнології. Психотехнології терапевтичного впливу. Психотехніки слухання.

Тема 4. Зміст та особливості сучасних психотехнологій процесу взаємодії психолога з клієнтом (2.1. ч).

Психотехнології роботи з поточними переживаннями. Човникова психотехніка. Психотехніка «Експериментальне перебільшення». Психотехніка афективної амбівалентності. Психотехніка вибору. Психотехніка повторів. Психотехніка «метафора». Психотехніка «емпатійні відповіді». Рефлексивна психотехніка. Психотехнології роботи із умовно-рефлекторними поведінковими моделями (патернами). Репрезентативна система. Психотехніка калібрування. Підлаштовування. Приєднання. Ведення. Методика контактної взаємодії. Психотехніка «Моделювання».

Тема 5. Зміст та особливості сучасних психотехнологій процесу взаємодії психолога з клієнтом (2.2. ч).

Психотехнології роботи із переконаннями, неперервними (автоматичними) думками. Психотехніка виявлення неадаптивних автоматичних думок. Психотехніка «Перевірка обґрунтованості неадаптивності автоматичної думки шляхом декатастрофізації». Психотехніка «Перевірка обґрунтованості неадаптивності автоматичної думки шляхом втілення її в реальність». Психотехніка «Перевірка обґрунтованості неадаптивності автоматичної думки шляхом порівняння». Психотехніка «Перевірка обґрунтованості неадаптивності автоматичної думки перевизначенням». Психотехніка «Обговорення і спростування ірраціональних установок». Психотехнології роботи із безсвідомим. Психотехніка вільних асоціацій. Психотехніки роботи з опором. Психотехніки аналізу переносу. Психотехніка ампліфікації. Психотехніка дазайн-аналізу. Психотехніка дазайн-занурення. Психотехніка «Парадоксальна інтенція». Психотехнології роботи із зміненими станами свідомості.

Тема 6. Особливості психотехнології нормативного впливу.

Психотехнології нормативного впливу. Нормативний психологічний вплив. Техніка аргументації. Психотехніка позитивних відповідей Сократа. Психотехніка двосторонньої аргументації. Психотехніка перелицювання аргументів. Метод навіювання.

Тема 7. Особливості маніпулятивних психотехнологій та спецтехнологій (1 ч.).

Маніпулятивні психотехнології. Основні ознаки маніпулятивного впливу. Стадії підготовки та безпосередня маніпуляція. Види маніпулятивних механізмів.

Тема 8. Особливості маніпулятивних психотехнологій та спецтехнологій (2 ч.).

Маніпулятивні психотехнології. Маніпулятивні прийоми. Психологічний захист від маніпулювання. Спецтехнології. Програмування психіки. Зомбування особи/соціальної групи.

Програмні результати навчання	<p>ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.</p> <p>ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p>
Форми поточного та підсумкового контролю	<p>При проведенні поточного контролю використовуються наступні форми: перевірка конспекту лекцій, опитування, оцінювання виступів здобувачів та їхньої участі у дискусії.</p> <p>Формою підсумкового контролю є залік, що включає в себе теоретичні та практичні завдання.</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

Підсумкові бали = Загальна кількість балів перед підсумковим контролем + Кількість балів за підсумковий контроль

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 - 100	Відмінно (зараховано)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (зараховано)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75 – 79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком,

			практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно (зараховано)	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21 – 59	Незадовільно (не зараховано)	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінена числом балів, близьким до мінімального, при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
1 – 20		F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Гарькавец С. А. Психологія невербального об'єднання : учебн. пособие. Северодонецк : Изд-во «Петит», 2015. 214 с.
2. Давидова О. В. Сучасні психологічні технології в системі компетенцій майбутнього психолога. *Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності Національної поліції та закладів вищої освіти МВС України*: мат-ли II наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 24 квіт. 2020.). Київ : НАВС, 2020. С. 50-52.
3. Захаренко Л. М. Механізм дії маніпулятивного впливу. *Сучасні проблеми забезпечення*

- національної безпеки держави : тези III Міжнар. наук.- практ. конференції (Київ, 26 листоп. 2020 р.). Київ : Інститут УДО України КНУ імені Т. Шевченка, 2020. С. 306-308.
4. Захаренко Л. М. Пасивний психологічний захист як спосіб протидії маніпулятивному впливу. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : мат-ли V Міжнар. наук.-практ. конфер. (Київ, 9-10 груд. 2020 р.). : у 2 ч. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. Ч. 2. С. 95-98.
 5. Лукасевич О. А., Титар Ю. В. Маніпулятивні прийоми : особливості використання у міжособистісному спілкуванні. *Проблеми сучасної психології*: зб-к наукових праць. № 2 (12). 2017. С. 114-119.
 6. Практикум із психології ненасильницького спілкування та фасилітації : навч. посібник. / В. В. Карпенко, Н. А. Карпенко. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 107 с.
 7. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / за ред. : С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 540 с.
 8. Психотехнології організації комунікативного простору : метод. рекомендації / уклад. Л. О. Котлова, І. В. Кирильчук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 40 с.
 9. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. / за заг. ред. Є. Д. Скулиша. 2-ге вид. Київ : ЗАТ «ВПОЛ», 2011. 248 с.
 10. Чаплак Я. В. Теоретико-методологічний аналіз поняття психологічного впливу в науковій психології. (дата звернення : 01.11.2020).
 11. Чаплак Я. В., Чаплак М. В. Психологічний вплив у науковій психології. *Современные научные исследования и инновации*. 2011. № 3. (дата звернення: 13.09.2020).

Додаткова:

1. Андрійшина С. Інтернет-публікації як різновид маніпуляції суспільною свідомістю. *Медіапростір*. 2012. С. 26-29.
2. Бойко О. Д. Політичне маніпулювання : навчальний посібник для студ. вузів. Київ : Академвидав, 2010. 432 с.
3. Бондаренко О. Ф. Семантика маніпуляції: розпізнавання й викриття. *Педагогічна і психологічна науки в Україні*. 2012. Т. 2 : Психологія, вікова фізіологія та дефектологія. С. 56-72.
4. Гойман, О. О. Маніпулювання масовою свідомістю в умовах сучасної гібридної війни. *Грані*. 2015. № 1. С. 50-56.
5. Кутуза Н. В. Комунікативна сугестія в рекламному дискурсі: психолінгвістичний аспект: монографія. Київ, 2018.
6. Кутуза Н. В. Рекламний та PR-дискурс: аспекти впливу: збірник статей. Київ, 2015.
7. Мілгрем С. Покора авторитету. Погляд експериментатора. Харків, 2019.
8. Слухай Н. В. Сугестия и коммуникация: лингвистическое программирование поведение человека: учеб.-метод. пособ. Киев, 2012.
9. Ткаченко И. В. Стоп! Манипуляции. Как распознать и остановит манипулятора. Харьков, 2014.

Інформаційні ресурси

- http://pidruchniki.ws/10540410/psihologiya/neyrolingvistichne_programuvannya - НЛП
<http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України ім. Я. Мудрого
<http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова